

POKROK PUBLISHING CO.

vydává POKROK ZÁPADU a místní vydání

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Základní peněžní dotež se pomocí peněžních poukazek (Money Orders), expresních poukazek (Express Money Orders), bankovních poukazek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Kolem nás tolik svěží zelené a krásných vonných květů...

Dělej, co dělej, vždy někdo na tobě chybu nalezne, poněvadž osobní jeho zájem žádá to sám...

Posuzuj střízlivě, ale nestranně a přísně. Vždy však spíše vytkej, než chval pouhou snahou...

Správný a spravedlivý skutek nemá a nesmí nikoho zaleknouti. A ozeví-li se přece někdo, pak je to jen štekání psa, který uteče, jakmile proti němu postoupíš.

Ten život lidí našich připadá mi zde velice často jako bluchavka. Pěkně se tyčí a vedle četných listů i hojně květů nese, ale — nevoní. Dotekem pak — žahne.

Není již, jak bývalo. Dříve lidé pojili pouze přátelství. A bylo upřímné a trvalé. Dnes pak je poji jen zájem peněžní, které se nestíjí ani podvodu a proto taky nikdy dlouho netrvalí.

Těšme se zase na Machara, ale nevíme, těší-li se on sám na nás. Z předchozích zkušeností ale mohli bychom předem říci, že Machar stejně jako Masaryk odejde odtud sklamán, a nemýlili bychom se.

Jsou stromy, které teprve po několika letech a v období nestejně dlouhého trvání přinášejí své plody. Je skutečně podivným, že strom česko-amerického života roste už déle jak padesát roků a chutné ovoce dosud nevydal.

My Čechové zdejší, kteří máme tak často a na mnohých místech, zvláště ve školství ústa plná svobodomyšlností, udělali bychom velice dobře, kdybychom častěji žali do zdejších veřejných škol a té svobodomyšlnosti teprve se učili od Američanů. Ti nejen hemají svazů, ale ani svobodných obcí a samozvaných biskupů a pracují s dobrým výsledkem i beze štvaní a nadávání.

Sami o sobě dovedeme napsati velmi mnoho krásného. Proč však nedovedeme pozvatí mezi sebe lidi bystrých názorů a velikých zkušeností a požádati je, by mezi námi delší dobu žili a odporované o nás napsali? Snad ne proto, že se toho cizího úsudku, poněvadž jsme si vědomi, že by pro nás jistě nedopadl příznivě, bojíme?

Naše spolky, kluby a jednoty rostou tu jako houby po dešti. O takových houboch je pak známo, nevyužívají-li se nejčasněji, že buď zahynou, nebo přerostou k naprosté neúžitelnosti. Totéž dalo by se říci o spolcích. Jstliže hned v samotném počátku jejich nepřikročí se ku zdravé a užitečné činnosti na základě přesně vytknutého programu, kterým bylo by pamatováno i na duše, zasaží se v mí záhy zahynou k neúžitelnosti pro širokou veřejnost.

Kdybychom ve svých orgaui-

cích méně hleděli na hospody a šindyky, za to však tím více a široce rozevírali oči svých duší, nemohlo by se nikdy státi, by ti, kdož přijdou po nás a pustí se do líčení života našeho, napsali o nás, že my sami pro svou krátkozrakost a pro své pohodlí byli jsme příčinou duševní svojí stagnace, pozdějšího úpadku a konečně i svého zániku.

Nám samým vždy bude milejší výtka, přesvědčí-li nás o tom, že je míněna upřímně a poctivě v našem vlastním zájmu, než naslýchými slovy překypující chvála, z nichž jedno každé číší pochlebnstvím a licoměrnictvím, opírajícím se o rezervu zadních dvířek, by se tato v každé době a potřebě otevřela výhradně osobním zájmem a znamenala tak neupřímnost, nepoctivost a novinářský — grafit.

Celou tou úpravou života našeho připadá nám tž tak, jak bychom zde žili, jak se říká, z ruky do huby anebo ode dneška do zítřka. Co dále budeme mít a co dále bude, tím si hlavy mnoho neláme. A přece jen jsou ještě lidé, kteří ten život český zde v Americe považují už za trvale zabezpečený. Jakkoli sami kořeny jeho musí viděti pod samým povrchem. Neproniknou-li záhy do hloubky, co z nás bude? Vždyť jsme po sobě nedovedli dosud zanechat ani jedinou poněkud významnější památku.

Pouze další a další sebevýchovou, čerpanou z různých pramenů povšechného vzdělání, obrňuje se člověk pro život, aby silou svého ducha v zápasech, ho do čekají, nepodleh, ale obstál. S výzbrojí takovou může se již pustiti do světa a, bude-li jí i nadále doplňovat, může do jisté míry klidně hleděti vstříce své budoucnosti. — Na něm však a jedině na něm, aby ve smyslu tom ve svém vlastním zájmu pracoval pro sebe, pokud možno, nejvíce a nejvytrvaleji. Jak a čím? Rozumným čtením, neb cenná kniha je pramenem nejlepší a nejvydatnější. Nejen doplňuje vědomosti každého člověka, ale ona stává se, najde-li v ní zálibu, i nejvěrnějším jeho přítelem. Všimneme-li si pak poměrů v české Americe, shledáme, že v tomto ohledu jsme pro sebe pramálo vykonali a že ve knihách našli jsme si nejméně přátel. Proč? Patrně proto, že jsme si myslili a myslíme, že posavadní vědomosti pro život nás úplně postačí a že rozšíření duševního obzoru nám netřeba. Jsme patrně dosti moudří a dosti vzděláni a proto dobrá česká kniha a zdravá čtenba ani nemůže býti naším přítelem. Nedbáme o podobné přátely a taky to dokazujeme. Zaujímáme jen do místnosti našich klubů, spolků a jednot. V Čechách bychom v nich našli především skříň plně knih, celou spolkovou knihovnu, namnoze velmi bohatou, ze které jednotlivé knihy si vypůjčovali je volno nejen židům, ale na četných místech i širší veřejnosti. Zde však? Stěny jsou ovčeny samými podobiznami, obrazy, odznaky a ve skříních, které se k nim krčí, najdete fangle, smuteční fabriky, ale po knihách nikde ani stopy. Nanejvýše najdete v nich několik rituálů a zpěvníků. Spolky naše vzdělávací činnosti čestbou nevěnují času ani pozornosti. Peněz pak dokonce ne. Těch by jim bylo lit, poněvadž knihy jsou jim namnoze jen pouhým luxusem. A jsou tu přece mnohá a bohatá jednotlivá, která by ve směru tom vzdělanostní poslání mohly snadno vzíti na sebe. Za starších dob bývalo snad jinak. Svědčí o tom skrovné zbytky ladem ležících, zaprášených knihovniček, které se v poslední době nedoplňují, poněvadž není o ně zájem, a peníze povolí se raději a při větším a lepším porozumění a nadšení na všelijaké candrajce, na pikniky a na schůze se společnou večeří a zásobou pitva. Ti pak, jimž lačni a žízni duše a nikoli žaludek a hrdo, potravu a nápoje pro onu mší si hledati jinde. A kde? Buď v kouzelných knihovnách státních anebo městských, ve kterých je o nás americké Čechy postaráno na mnohých místech lépe než doma a do kterých každoročně zakupuje se značné množství knih nových.

Takovým způsobem postaráno je o nás se strany státu a měst tam, kde my sami o sebe se postarati nedovedeme, ač by to mělo býti naší nejpřednější a nejsvětější povinností. Když pak už to nedovedeme, proč alespoň snahu a dobron vůli cizích neoceníme daleko větším a častějším projevovaním zájmu o českou knihu a čestbu v našich veřejných amerických knihovnách? Či i v tomto směru chceme jen hostejnost? Čestbu zápasům, které nás čekají v budoucnosti zánikem? Asi ano.

Clevelandští Češi musí býti přece jenom onačejší chlapci, než jakými kabrátky jsme my zde v Omaze a v Nebrasse vůbec. Není tomu dávno, kdy se tam ustavil místní odbor Česko-Americké Národní Rady, a v těchto dnech tž pro nejbližší příští dobu již ohlašuje výstavku s ilustrovanými přednáškami z oboru "zdravotnictví. Tyto i ona potrvají po celý týden a přednášky, kterým vždy budou předcházeti buď nějaká čísla hudební anebo zpěvní, budou se konat denně. Denně, prosím. Co tomu říkáme zde v Omaze? Patrně nic, poněvadž takovými nicotnostmi a malichernostmi, jakými jsou poučné a vzdělávací přednášky, nebudeme si přece "bádrovati" své jinými starostmi přetížené hlavy. To tak! Nás aby zde někdo přišel otrávit nudným a hloupým camráním, když můžeme čas, který bychom tak promarnili, věnovati lepším a užlehtilším zájmům! A co nového ostatně mohli by nám kdo říci? Residence už máme a teď si je ke všemu ještě nově "naštrejhneme," tak co? Moudrosti si camrám jenom ten, kdo residence ještě nemá. Kdyby jí však měl, mčel by, jako my mlčíme, a na přednášky by taky nechtěl. Počítat nás! To my se sami sebou při dardě, taháku anebo tarokách dost poučíme. Až nám někdy v hlavě z toho brní. A může se přece vypít při tom nějaká ta pivníka, která, začne-li už "muštrovat," spláchně se kalíškem hořké a zají se chlapáckým luncmem. Ale přednáška? Dejte nám svatý pokoj. Od pondělka až do soboty napřednášíme se po večerech sami dost a v sobotu a v neděli rádi si zakřepíme. "Barndens" je nám stokrát milejší, i kdyby byl jen jeden, než sto přednášek i s pěny přednášejícími. A ještě k tomu přednášky zdravotní! Když ti páni jsou tak učení, ať jen si tu uženost nechají pro sebe a hledí, aby sami byli jako tuřinové. — Věk my víme, co máme pít a jíst, aby nám bylo dobře. Takových už tady bylo! A proto ať si jen zůstanou hezky doma za větrem. Tak asi dává se na přednášky a každou užlehtilěji a vzdělávací zábavu většina našeho lidu. Jsou sice i mezi ním čestné výjimky, ale ty jsou tak vzácné, že jsou proto skoro neviditelné. A vystavati jaká pak výstavata? Dobytek a o bílí ve městě nepěstujeme a jednou za rok taky ji sem snesou ze všech koutů státu. Pro tu však máme Auditorium. A ve svých sáních se chceme pobaviti a obveselit. Ale přednášky a "spiče?" — Na ty si ani dost málo nepotrpíme. I kdyby zdarma byly! A k tomu každý den!... A v Clevelandě přece. "Slavie" v New Yorku již dlouho se tuží a tu a tam oze se i Chicago. Proč jen na Omaze, aby stále buď jenom spala anebo tančila? Či v nás není ani dosti málo touhy po duševní ozdravení a probuzení a vzhopení se, tak abychom druhým pokročilejším česko-americkým osadám byli a to ukázati, že jsme také schopni života? Máme tu síly i prostředky. Nepohazujme a nepohrdáme jimi, ale hledme jich ve vlastním zájmu využítí, pokud možno nejvíce, sice se jinak utopíme v bahně prázdna a bezvýznamného živoření.

Bylo to podivné dítě ten náš Honoré Balzac. Je líný doma a špatný, zdouhavý, neschopný student ve Vendomu. Učitelé trnou nad nezapjím chlapcem, jenž za nedlouho překvapí jejich hlavy, zatím seděl v své, svou genialostí. Ach ano, básníci bývají takovými hloupými žáky, učili je řemeslníci a ne umělci.

A při tom ten líný chlapec z Toursu čte vše, co najde. Ten bíznrný chlapec z Toursu rád by snil a bloudil v jiných krajích než v těch, ke kterým ho váže rákoska, slabikář a gramatika. Je to mučičenství: ty školy! Ale i ta trýzní skončí se. Je mu 22 let. Otec pošle ho do notářské kanceláře. Snad do té, do které chodilval právník Chabert hledat svého práva a hájit své nároky. Je to osklivá kancelář, skoro jako společnost a Balzac odkoukal v ní leccos od poetivého napoleonského vojáka...

Poněmhu přesyti se Balzac tímto životem. Chee psát jiné věci než smlouvy a kvitance. Nu ano; chce být spisovatelem. Má v mysli nějaké drama z anglických dějin s postavou Cromwellovou. Otec svolí za krátko, ale dá mu podporu velmi mírnou. V Chagrínově kůži najde mladíka, který rovněž tak uboze žil jako náš básník v malé mansardě na ulici Les dignières.

A tam, svádněn jsa slávou Moliérovou zbánsi svého Cromwella. Je to drama chatrné. Balzac to sám uznal. Ale nezdává se po první porážce. Věří v život; jako pan Fouyese v Daudetově Nabobu je pln záležitých nadějí. Budeť romanicem, řekl si.

Ten mladý hoch má snivě a rozmarné srdce jako krásné ženy a umělci, a sílu a energii pohádkových obrů. Přál by si žít ve věčném far niente. Chtěl by mít za manželku Julii Rousseauovou, za přítele Lafontainea, Racina za mistra. Chee vydobýt si přem vře než Napoleon mečem. A večer, v létě, z jara, tiše, zádumčivě projít se po mílém Bère la Chaise...

Zasmějte se těmto ztřeštěným nápadům člověka, jenž bydlí v uuzné mansardě, jsteli jen trochu chytří. Ba ani chytrosti není třeba, dostačí, jsteli jen praktičtí a máte-li tlusté břicho. Neboť víte, dřív než to zkusí Balzac, že Paříž a svět jsou stejní. Není tu příbuzenstva — jen tisícfranková bankovka, a jediný přítel — je zde zastávárna...

Ale tak nepředloženi, důvěřiví, dětinní bývají všichni básníci a takoví moudří jako vy jst každý narosečný, zohatlý buržoa...

Balzac miluje Paříž nadšeně. Jeho popisy Paříže jsou vroučenější než u Viktora Huga. Zná ji jako kna milenkou svou. Ví, že tato rozmařilá, rozkošná krasavice touží jako děti a lupičové po dvou lesklých věcech: po zlatu a radosti, rozkoši. Zaměnte tato dvě slova slovy: sláva a štěstí (v čemž rozumí se i zlatu), a máte devisu Balzacovou. Domnívá se, že jsou to ideály, dva skvosty a hie; jsou to dva piráti! Přepadnou jeho člunek, oberou ho o všechny luse a u číní ho svým otrokem na celý život...

HONORÉ BALZAC.

Stanislav Zima.

Marně hledával jsem ve spoustě překladů, jimž každé soboty zasypává nás knihkupecký trh — Balzaca. Něco bylo arci přeloženo. Na př. v knihovně Dobrých autorů, u Otty vyšla Eugenie Grandetová a před tím Chagrínová kůže. Ale to bylo přeloženo ze několik květů z rozsáhlého, roz-

kvetlého záhonu! Pan profesor O. Šimek, znamenitý znalec i ctitel Balzacův, učinil konečně záslužný čin — za nedlouho dostanem celého Balzaca...

Pan překladatel vybral z něho nejprve Sestřenicí Bětu. Výborně zvolená ouvertura — poznáte z ní vše: i obří sílu autorovu i jeho slabiny, poznáte, jak dává se tento veliký člověk na život, a jak vám sestavuje v tlustém svazku, po svém způsobu, svět svých lidí, kteří mají své ilné vášně a své veliké touhy... Pečlivý překlad provázen jest předmluvou páne překladatelovou, jenž, aby seznámil lépe čtenáře s autorem a feuilletonistovi hodně stížil úkol; napsal obsažený život a mistrnou charakteristiku autorovu i jeho práce. Není možno skoro říci ještě něco, a proto následující řádky jsou pouze hlasitějším označením a vytknutím některých zvláště důležitých a tam zmíněných dat.

Bylo to podivné dítě ten náš Honoré Balzac. Je líný doma a špatný, zdouhavý, neschopný student ve Vendomu. Učitelé trnou nad nezapjím chlapcem, jenž za nedlouho překvapí jejich hlavy, zatím seděl v své, svou genialostí. Ach ano, básníci bývají takovými hloupými žáky, učili je řemeslníci a ne umělci.

A při tom ten líný chlapec z Toursu čte vše, co najde. Ten bíznrný chlapec z Toursu rád by snil a bloudil v jiných krajích než v těch, ke kterým ho váže rákoska, slabikář a gramatika. Je to mučičenství: ty školy! Ale i ta trýzní skončí se. Je mu 22 let. Otec pošle ho do notářské kanceláře. Snad do té, do které chodilval právník Chabert hledat svého práva a hájit své nároky. Je to osklivá kancelář, skoro jako společnost a Balzac odkoukal v ní leccos od poetivého napoleonského vojáka...

Poněmhu přesyti se Balzac tímto životem. Chee psát jiné věci než smlouvy a kvitance. Nu ano; chce být spisovatelem. Má v mysli nějaké drama z anglických dějin s postavou Cromwellovou. Otec svolí za krátko, ale dá mu podporu velmi mírnou. V Chagrínově kůži najde mladíka, který rovněž tak uboze žil jako náš básník v malé mansardě na ulici Les dignières.

A tam, svádněn jsa slávou Moliérovou zbánsi svého Cromwella. Je to drama chatrné. Balzac to sám uznal. Ale nezdává se po první porážce. Věří v život; jako pan Fouyese v Daudetově Nabobu je pln záležitých nadějí. Budeť romanicem, řekl si.

Ten mladý hoch má snivě a rozmarné srdce jako krásné ženy a umělci, a sílu a energii pohádkových obrů. Přál by si žít ve věčném far niente. Chtěl by mít za manželku Julii Rousseauovou, za přítele Lafontainea, Racina za mistra. Chee vydobýt si přem vře než Napoleon mečem. A večer, v létě, z jara, tiše, zádumčivě projít se po mílém Bère la Chaise...

Zasmějte se těmto ztřeštěným nápadům člověka, jenž bydlí v uuzné mansardě, jsteli jen trochu chytří. Ba ani chytrosti není třeba, dostačí, jsteli jen praktičtí a máte-li tlusté břicho. Neboť víte, dřív než to zkusí Balzac, že Paříž a svět jsou stejní. Není tu příbuzenstva — jen tisícfranková bankovka, a jediný přítel — je zde zastávárna...

Ale tak nepředloženi, důvěřiví, dětinní bývají všichni básníci a takoví moudří jako vy jst každý narosečný, zohatlý buržoa...

Balzac miluje Paříž nadšeně. Jeho popisy Paříže jsou vroučenější než u Viktora Huga. Zná ji jako kna milenkou svou. Ví, že tato rozmařilá, rozkošná krasavice touží jako děti a lupičové po dvou lesklých věcech: po zlatu a radosti, rozkoši. Zaměnte tato dvě slova slovy: sláva a štěstí (v čemž rozumí se i zlatu), a máte devisu Balzacovou. Domnívá se, že jsou to ideály, dva skvosty a hie; jsou to dva piráti! Přepadnou jeho člunek, oberou ho o všechny luse a u číní ho svým otrokem na celý život...

Byl to už osud, že se Balzac narodil básníkem. Můj bože, proč se nestal výborným šablonovitým úředníkem se značným sluhým? — Výborným, taškárským notářem

jako bohatí notáři jeho knih? Nějakým Rastignacem Popinotem a lesopín? Jest nám stokrát milejší však tak, jak žil...

Je opravdu zábavné, jak začíná ten mladý hoch! V ruských bylínách mladý bohatýr cvičí se v házení stopudových palic, než vejde v zápas. Balzac napsal asi kopu románů. Pseudonymně. Nikdy se k nim nepřiblížil. Psal je "pour se faire la main." Potom pozná, že je hotov. Chouany, k nimž sbíral látku trochu v Bretóni, u p. de Berny i u Waltera Scotta počíná svou stavbu. Zola ji nazval Babellem, Nedokončeným. Je to tak krásnější. Je to něco podobného, jako co vytvořil Rodin se sochou Balzacovou. Ty nedostavné kvádry mají nevýslovný pávab teraa, neukončených katedrál, a budou veliké ještě po staletích. My říkáme Balzac, a vnuk náš bude v nich vidět práci obrovského kyklopa...

Nejlepší práce Balzacovy vznikají tak podivně, jak podivný jest všecek život autorův. V listech k své sestře Laure, v nichž často povídá, obšírně rozpisuje se o všech svízlech a strastech, zastavíme se u pozoruhodné věty: "Smlín spát nyní jen pět hodin denně." Anebo: "Za tři neděle napíšu dva svazky." Aby se zbavil věřitelů, někdy hladu třeba, pracuje bez oddechu a zastávky. Je to práce koře zapřazeného do vozů rákosky, zp.avidla nepoctivých, Gobseckův. Veškeré spekulace se shatily: vyduři knih, přívoz ruských dubů, pěstování ananasů, i doly na Siciíli! Pokaždé osídí někdo tohoto naivního snílka. Jen chvílemi zapomene na strach před lichvářem, na pouta dluhů, a napíše své milence hraběnce Hanské román, jež nazve Serafita a v němž zajde z prachu města a vesnie do tajemných krajín mystiky, jimž tak ráda bloudila jeho matka...

Všecky ostatní knihy téměř vznikly ze strachu, ne ze vzpomínek na lásku, radost. Za dvěma jeho pracovními může každou chvíli objevit se žalárník se sménkou. A tak rostou prací, denně až 18 hodin trvajících, veliké svazky lidské komedie. Divíte se, že ten líný chlapec z Toursu, jak si nářikal vždy jeho učitel, jest tak báječně, úžasné pilen...

Zřídka se básník sežil tak s osobami svých knih. Snad Ariosto býval takový. Přčtete si kus jeho dopisu, kde se přiznává, "že chodí v rozedraných šatech a sešlapaných střevících svých lidí." Zní to vtipně a jest to pravda. Cíť s nimi. Ovšem Dickens miloval také svého Piekvieka a malou Dorritovou. Ale jistě nerozplakal se usedavě jako Balzac v kapitole, kde popisuje scénu, ve které Lucienne de Rubempré skončí samovraždou. Jednou Jules Sandeau mu vypravuje o svých rodinných záležitostech. Balzac poslouchá roztržitě a vrtí se na sedadle. Konečně přetrhne přítele. "To je vše pěkné, ale nechme toho už! Mluvíme teď raději o skutečnosti. Mluvíme o Emilii Grandetové."

V rodině Hulotově objeví se vám armádní zásobovatel jako v rodině Balzacově. V kterémsi listě ptá se své sestry, paní de Surville: "A víš, koho si vezme Felix de Vandenesse?"

Bratranec Pous sbírá tak náruživě starozitnosti, jak to činí Balzac, zrovna tak jako Grandet shromáždí své statky. Balzac se směje svým fehným, charakteristickým smíchem jargonu barona Nueingena. A není konec konců každý jeho román kusem kůže chagrínové?

Má jen několik přátel: Gauthier, Sandeau, Gorlan. Je neveliký, zavalitý, krátkých nohou. Má kulatý obličej, mohutné vlasy a dvě krásných, jiskrných očí. Zrozumí se i zlatu), a máte devisu Balzacovou. Domnívá se, že jsou to ideály, dva skvosty a hie; jsou to dva piráti! Přepadnou jeho člunek, oberou ho o všechny luse a u číní ho svým otrokem na celý život...

Byl to snad jediná hluboká, opravdová literární radost básníkova, o němž téměř nevěděli a nechtěl ani vědět Saint Beuve, a jež pronásledoval záštitu až nechtěl mu, jak pilně čtou jeho knihy lidé za hranicemi. Vy budete, praví mu, brzo v čele literární Evropy. Byla to snad jediná hluboká, opravdová literární radost básníkova, o němž téměř nevěděli a nechtěl ani vědět Saint Beuve, a jež pronásledoval záštitu až nechtěl mu, jak pilně čtou jeho knihy lidé za hranicemi. Vy budete, praví mu, brzo v čele literární Evropy. (Čas.)

Je to v lásce jeho jako v jeho knihách. První moderní realista francouzský, jak o něm dobře říká prof. Šimek, pil z mládí ze zřídka romantismu. V Tricetileté napsal odstavce, jež připomínají Du-masa st., někdy dokonce Suea. Ale čečář jím nevávený přečte až konce a "myslí, že se to přihodilo," abych mluvil slovy Lansonových.

Tento pozoruhodný člověk, jenž jest až dosud moderním, ba i moderním (Dívka se zlatými očima), překvapí vás, kterať etí oltář a trůn. Je to opravdu? ptáte se. — Snáz vysvětlitelné, že tento legitimista opovrhne měšťákem, ač ho má v duhu rád, a nevídá si dělníka v tmavě neozážené dílně a malých lidí vůbec. Pro ně nemá očí, pro ně nemá sízi. Je to básník měšťáků po výte. Mívá sám chvílemi plebejské zvyky i posuňky. Někdy zaráží vás v lepši společnosti svým vtipem i svou nápadnou vestou. Slechtické "de" jest jeho ještětým výmyslem, a mohl by si je vymysliti i Birrotteau. Slechta v jeho románech je většinou slechta z prvního čístařství, anebo chová se jako Napoleonovi slechtici. Jeho slechtičny jsou zvykle skresleny, příliš pudrovány a příliš ustrojeny. Zdálo by se, že Balzac robustním svým štětcem nedovede namalovat něžných žen — a přece je tu baronka Hulotová!

Jeho Sestřenic Běta je venkovanka. Mstivá, s tvrdými očima i srdcem. Její zášť a život jsou jedno a totéž. Merimée vytesal nám Colombu, ale cousine Bette je pravdivější. Goriot je sentimentální buržoa. Možná, že bylo možno být tehdy takovým rozněžným otcem. Ale tato něžnost jest právě znak měšťáctví a tím jest Goriot vzdálen na tisíc kroků od krále Leara. Za to jeho doery jsou lidštější než Regan a Goneril. Del-fina je obyčejná měšťácká, prázdná loutka, šťastná, je-li pozvána na ples k paní Beauseantové, kde bude dnes tančit vznešená Paříž, a šťastná ze svých šatů. Tu není možno rozpakovat se: až po plesu zapláče, a zítra bude celou noc v nemocné otee... Dnes ne. Bar-on Hulot, jenž vášní po ženách, vášní chorobnou zničí štěstí a bláhobyt rodiny, objeví se po letech v Naně jako paní Marneffová, učitel v Bourgeta. Je tam civilisovanější, rafinovanější a chee-li i poetičtější. Sluje madame Moraines. A i jiné osoby: Grandet, Rastignac atd. oživnou znovu a znovu, neboť mají síly životní na tisíc let, a jsou v nich plameny vášně, ne kahánky afektace. Ba řekl bych, že Balzac vášně lidské oblíbená masem člověkovým. V tomto a i v jiném směru mohli bychom ho srovnati s Dostojevským...

Balzac zreformoval román. Zvětšil obsah jeho. Vedle žánrů, jejich vrtochů, vedle tolika věcí opotřebovaných už dávno v romantismu, jsou v životě jiné, dosud nepovšimnuté nebo zúmýslně opomíjené předměty. Na příklad: peníz. — Honba za ním jako za motýlem štěstí. Je tu skrblitví, zhyralost, směnka. Vedle věží de Nesle a věčného národního pařížského, kde tančí Esmeralda s bílou kozičkou, jsou arci noci s bílým měsícem, ale i zaprášená okna kancelářů, a pelech lichvářův. "Odtud některou chvíli rozlehně se veliký křik ubohých obětí, ale křik ten pomalu zmilká, až nastane ticho — jako v kuchyni, kde podřizli slepici..."

Není tu rytířů, panošů, a bělouňských sladkých dam, je tu boj o život... Tento věřitelí pronásledovaný básník nevalal nijaké podpory od státu. Žil z toho, co vyzískal svým pérem. Dvakrát kandidoval do akademie, a pokaždé byl odmítnut. Ve své vlasti nespatriil svých slavných zítřků. Ani zory jejich. Jednou u barona Górdarda setkal se se dvěma dámaní z Němec. Ty jsou nadšený jeho poesii. Vypravují mu, jak pilně čtou jeho knihy lidé za hranicemi. Vy budete, praví mu, brzo v čele literární Evropy.

Byla to snad jediná hluboká, opravdová literární radost básníkova, o němž téměř nevěděli a nechtěl ani vědět Saint Beuve, a jež pronásledoval záštitu až nechtěl mu, jak pilně čtou jeho knihy lidé za hranicemi. Vy budete, praví mu, brzo v čele literární Evropy. (Čas.)